

ENERGETIKA

Nujna je prilagoditev cene energije na raven sosednjih držav

Energetska kriza in neučinkovita pomoč znižujeta konkurenčnost slovenskega gospodarstva znotraj EU, še posebej pa v svetovnem merilu. Rezultati v marcu izvedene ankete so zaskrbljujoči.

Petra Prebil Bašin, GZS, Združenje papirne in papirno predelovalne industrije

Na GZS že vse od zadnjega četrtertletja leta 2021 opozarjamo na kritičen razvoj dogodkov na energetske trgu, ki se je po začetku vojne v Ukrajini razvila v energetska krizo z ekstremnim povišanjem cen energentov, še posebej zemeljskega plina in električne energije. Prejšnja in sedanja vlada sta v zvezi s tem sicer sprejeli določene ukrepe in s subvencijami nekoliko ublažili nastalo škodo v podjetjih, vendar se zdi, da je bila večina pomoči, kljub proaktivnosti GZS, prepozna in premalo intenzivna. Poleg tega je energetska kriza povzročila tudi težave z zakupi energije in slabšanje plačilnih pogojev za odjemalce.

Sugerirani zakupi decembra lani so se izkazali za slabo odločitev.

Anketa GZS na temo energetske krize

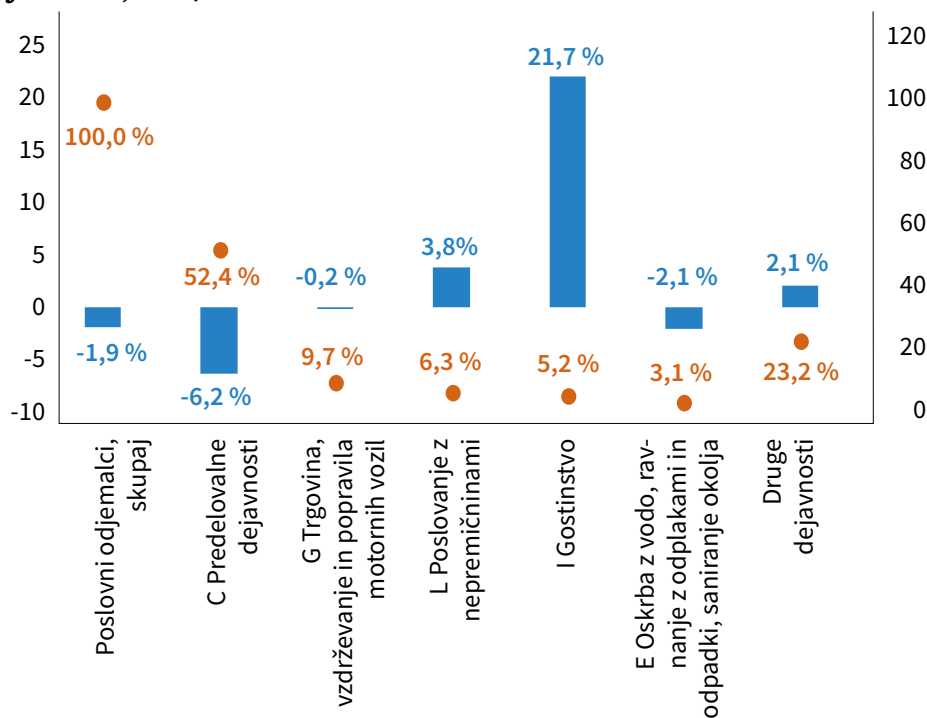
Konec prvega kvartala 2023 je država s pomočjo, ki se opira na evropski okvir za dovoljeno državno pomoč, poskrbela za omejeno ceno energije za naslednje vrste odjemalcev: male poslovne odjemalce, MSP-je, javne zavode in gospodinjstva. Izjema so veliki poslovni odjemalci. V to skupino spadajo tudi energetska intenzivna podjetja, proizvajalci primarnih

materialov, ki so večinski izvozniki in tako izjemno izpostavljeni konkurenčni tekmi na evropskem in svetovnih trgih. Cene energentov na prostih trgih so se v prvem četrtertletju močno znižale in izkazalo se je, da so bili sugerirani zakupi podjetjem decembra lani slaba odločitev,

ki še dodatno poslabšuje položaj najbolj ranljivih uporabnikov.

Na GZS tako nadaljujemo s pobudami, da država ukrepe prilagodi tako, da bodo pogoji oskrbe z energijo primerljivi tistim, ki jih imajo podjetja v drugih državah članicah. To je pomembno za

Poraba električne energije v petih največjih proizvodnih in storitvenih dejavnostih, 2022/2021

Vir: Statistični urad RS, obdelava Analitika GZS

konkurenčnost slovenskega gospodarstva znotraj EU. Tako smo na GZS v prvi polovici marca opravili tudi anketo na temo energetske krize, ki je bila zelo odzivna in zastopana tako s strani energetske intenzivnih in velikih podjetij kot MSP-jev in malih poslovnih odjemalcev. Skratka, celotnega nabora industrije in podjetništva v Sloveniji.

Tretjina anketiranih podjetij navaja, da je primorana zmanjševati obseg svojega poslovanja ali celo odpuščati.

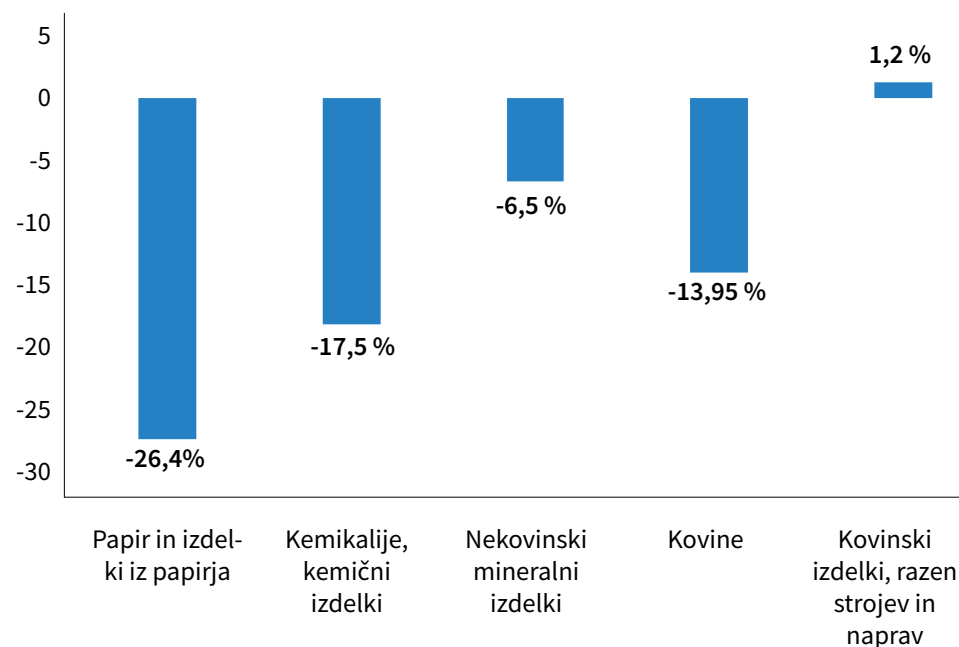
Rezultati ankete vzbujajo skrb

Rezultate ankete bi lahko strnili v ugotovitvi, da sta energetska druginja ter neučinkovita pomoč vplivali na upad konkurenčnosti slovenskega gospodarstva v evropskem prostoru. Takega mnenja je bilo kar tri četrtine anketiranih. Rezultati v marcu 2023 izvedene ankete so zaskrbljujoči: tretjina anketiranih podjetij navaja, da je primorana zmanjševati obseg svojega poslovanja ali celo odpuščati. O selitvi proizvodnje resno razmišlja 7 % anketiranih, nekaj podjetij, ki imajo to možnost, je del proizvodnje že preselilo. Obstoje podjetja je ogrožen že pri šestini vprašanih podjetij. 70 % anketiranih je pritrnilo, da bo energetska kriza upočasnila ali celo zaustavila investicijske načrte. Tretjina anketiranih je potrdila, da pomoči države niso koristili zaradi preostrogih omejitev, zaradi izredno zapletenega in administrativno zahtevnega postopka ali zaradi tveganja vračila pomoči. Največ zadržkov so podjetja imela zaradi omejitev izplačila nagrad in dobičkov ter sklenitve pogodb že pred 9. novembrom.

Pomoč bi morala biti dosegljiva brez preostrogih omejitev, nezapletena in brez administrativno zahtevnega postopka.

Po mnenju slovenskega gospodarstva je edina, hitra in učinkovita rešitev takojšnja prilagoditev cene energije na

Dinamika industrijske proizvodnje v industriji materialov, originalni podatki; sprememba v zadnjih treh mesecih (nov. 2022- jan. 2023/nov. 2021-jan. 22)

Vir: Statistični urad RS, obdelava Analitika GZS

raven cen v sosednjih državah. Podjetja bi glede na anketo v teh razmerah najbolj potrebovala takojšnje subencionirane cene energije, nadalje pa likvidnostno pomoč. Pomoč bi morala biti dosegljiva brez preostrogih omejitev, nezapletena in brez administrativno zahtevnega postopka.

Če želimo ohraniti obstoj industrije v Sloveniji, mora tudi naša država nujno slediti ukrepom drugih držav članic. Smo v času, ko za obstoj gospodarstva ni dovolj le preživetje, temveč je nujno podpreti razvoj industrije v smeri zelenega prehoda, saj le to zagotavlja dolgoročnejši obstoj gospodarstva. Največ vprašanih in negotovosti je seveda v segmentu energetske intenzivnih in drugih velikih podjetij, ki generirajo največ dodane vrednosti, izvoza ter zaposlitev. Kljub usmeritvam v evropskem zelenem dogovoru, da proizvodnja primarnih materialov predstavlja srčiko vse evropske industrije, zaradi česar jo je potrebno še posebej skrbno in preudarno razvijati ter ščititi njen obstoj v Evropi, v Sloveniji te podpore primarna industrija nikakor ne čuti. Ukrepi države, ki tega segmenta niso posebej nagovorili, pričajo ravno nasprotno. To nas zelo skrbi, saj smo država z močno prisotno tradicionalno energetske intenzivno industrijo,

izguba slednje bi imela daljnosežne posledice ...

Evropska industrija izgublja konkurenčni boj v svetovnem merilu

Še bolj skrbijo navedbe in podatki, ki pričajo, da evropska industrija izgublja konkurenčni boj v svetovnem merilu. V zadnjem četrtletju 2022 je bil medletni padec industrijske proizvodnje v Sloveniji visok v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov (-18 %), papirja in papirnih izdelkov (-18 %) in kovin (-14 %), medtem ko je bil padec v proizvodnji nekovinskih mineralnih izdelkov nekoliko nižji (-8 %). Poslovni odjemalci so pričeli zniževati porabo električne energije od drugega polletja 2022 naprej. V 2. polovici leta je bila medletno nižja za 5,7 %, v prvih dveh mesecih 2023 za 4,8 %. Ker polovico vse električne energije med poslovnimi odjemalci porabijo v predelovalnih dejavnostih, so prav te prispevale ključni del k znižanju porabe (-8 % medletno med julijem 2022 in februarjem 2023). Pričakujemo, da se bo proizvodnja v teh dejavnostih vseeno nekoliko povešala v prihodnjih mesecih, predvsem zaradi padca promptnih cen. Vseeno pa je bila glavnina zakupov energentov narejena v lanskem letu in je njihova cena višja. ■